

Formulář hodnocení bakalářské práce

Posuzuje: Mgr. et Mgr. František Válek

(Označte tučně)

Vedoucí	Oponent
---------	---------

1. Formální a jazyková stránka: Celkem 39 b

I. Formální práce se zdroji¹: Celkem 12 b

a) Kvalita odkazování: Formální správnost a konzistence poznámkového aparátu, správnost a vhodnost umístění odkazů v hlavním textu.

Max bodů: 10	Přiděleno bodů: 9
--------------	-------------------

b) Formální správnost seznamu pramenů a literatury, jeho konzistence s literaturou v práci citovanou (nic nechybí ani nepřebývá).

Max bodů: 5	Přiděleno bodů: 3
-------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

Po čistě formální stránce není moc co vytknout. V práci se objevují drobné nedostatky (např. hned v úvodu, str. 13 pozn. 6 je po roce vydání tečka místo čárky; občas variuje použití označení „Online“ v citacích; v pozn. 21 je rozsah stran uveden jako 78-78; citace někdy zbytečně dublují název publikace a autora – např. pozn. 33; místy není konzistence v umístění poznámky před nebo za čárkou nebo kolísá to, zda poznámce předchází mezera či nikoliv). V zásadě se ale nejedná o vážné problémy, citace jsou konzistentní. Místy by šlo uvažovat o lepším umístění reference (poznámky) v textu nebo o přidání.

Jako problematické naopak vnímám rozdělení bibliografie na jednotlivé sekce (primární zdroje, sekundární zdroje, odborné články, internetové zdroje a ostatní). Nenacházím v tom příliš logiku po formální (Proč jsou kvalifikační práce považovány za online zdroj ve stejném duchu jako webové stránky? Proč jsou odborné články vyčleněny samostatně? Proč je zde kategorie ostatní, která obsahuje?) ani odborné stránce (ta je komentována níže).

II. Jazyková a kompoziční stránka práce: Celkem 18 b

a) Dodržení náležitostí akademického jazyka; stylistická stránka práce; vhodnost a výstižnost používaných formulací:

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 8
---------------	-------------------

¹ Je-li hodnocení této sekce 0 bodů (typicky, když práce vykazuje zřejmé rysy plagiátorství), hodnotí se celá práce jako nevyhovující).

b) Kompoziční stránka: Soudržnost, plynulost a sledovatelnost textu na úrovni vět, odstavců i větších celků².

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 10
---------------	--------------------

Slovní zdůvodnění

Celková kompoziční stránka se mi zdá v pořádku. Celá práce je dobře sledovatelná a jednotlivé sekce na sebe logicky navazují a jsou koherentně a smysluplně provázané a reagují na sebe. Na stylistické stránce by bylo možné ještě zapracovat, stejně tak nad vhodností některých formulací (např. na str. 17 není stylisticky nejlepší začínat větu „Příčemž“; na str. 25 formulace „víra v organizovanou religiozitu“; str. 30 „Návštěvu faráře na pokoji nevíta, ale ani nevyhledává“, pozn. 65 „Lotovým“ atp.). Z hlediska stylistiky je pak mírně problematická přílišná stručnost některých částí. Na jednu stranu lze ocenit snahu neplýtvat slovy, na druhou stranu by si některé pasáže zasloužili více komentáře (dále komentováno z hlediska odborného obsahu). Stylisticky také nepůsobí dobře, když jsou mnohé odstavce nebo i podkapitoly složené jen z jedné krátké věty. Rozvinutí mnohých pasáží by výrazně pomohlo celkovému dojmu z práce.

III. Formální úprava: Celkem 9 b

a) Větná skladba a gramatika (vč. Diakritiky a interpunkce).

Max. bodů: 5	Přiděleno bodů: 5
--------------	-------------------

b) Úprava (členění textu na odstavce, konzistence jednotlivých úrovní nadpisů, zarovnání textu, kvalita a přehlednost tabulek, grafů a dalších příloh, vyskytují-li se): 5 b

Max bodů: 5	Přiděleno bodů: 4
-------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

Nezaznamenal jsem žádné další závažné gramatické problémy (za větnou skladbu ve smyslu stylistiky/používání formulací jsem již bod strh výše).

Lze ocenit grafy a tabulky, které výrazně usnadňují porozumění. I tak by některé části bylo možné vylepšit. Např. v tabulce 2 (str. 39) je ve sloupci „náboženský jazyk“ výrazně méně obsahu, než by mohlo být (jak je zřejmé z ostatního textu nebo z přepisu rozhovorů), a to aniž by čtenář byl upozorněn, že se jedná o náhodné příklady, nikoliv o kompletní výčet. Již u grafu 1 (str. 42) by pak bylo vhodné ukázat, že použité barvy mají význam a nejsou náhodné – to by umocnilo informační potenciál grafů (k rozklíčování barev dojde až v grafu 4 na str. 47).

Dále je výborné, že jsou zařazeny přepisy rozhovorů. Zde je ovšem myslím obrovská škoda, že jsou velice zkrácené (nebo mi to tak alespoň přijde). Např. u faráře Lukáše je poměrně nevypovídající odpověď na otázku 8: „opakoval to, co je v Bibli“.

² Toto hodnocení se může promítnout i do dalších hodnotících kritérií, zejména 2.1.b (Obsahová konzistence práce).

2. Odborná obsahová stránka: Celkem 47 b

I. Obsahová kvalita použitých zdrojů: Celkem 11 b

a) Relevance a úplnost zdrojů³.

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 6
---------------	-------------------

b) Přesnost doslovných citací a výstižnost parafrází.

Max. bodů: 5	Přiděleno bodů: 5
--------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

V návaznosti na formální úpravu bibliografie a její dělení (primární zdroje, sekundární zdroje, odborné články, internetové zdroje a ostatní) vyvstávají i zásadní otázky ohledně povahy pramenů, což ovlivňuje jak se s nimi má pracovat. Proč je např. kniha *O smrti a umírání* v sekci primárních pramenů vedle Bible? (v práci se s ní pracuje spíše jako se sekundární literaturou, ačkoliv je zmíněno, že klasifikace Kübler-Rossové není nutně exaktní). Kontrastuje to i se zařazením teologického spisu Hanse Künga do sekundárních pramenů? Proč je *The Social Construction of Reality* v ostatních? Toto dělení dle mého naznačuje mírnou zmatenost v povaze zdrojů. To je dle mého problematičtější než jakékoliv čistě formální nedostatky.

Ohledně úplnosti zdrojů by pak bylo vhodné být komplexnější. Nelze se ubránit dojmu, že je zde poměrně silné zastoupení křesťansky/teologicky orientovaných perspektiv, se kterými se pracuje jako s běžnou sekundární literaturou. Již v úvodu je pak také zřejmé, že tyto perspektivy nastolují celkové vytyčení tématu a předporozumění, které nemusí být sdíleno celospolečensky, ale je právě odrazem specifického pohledu.

II. Naplnění zadání a cílů práce: Celkem 19 b

a) Naplnění zadání práce (sledování vytyčeného tématu, správné rozložení tématu do konkrétních výzkumných cílů a otázek).

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 9
---------------	-------------------

b) Obsahová konzistence práce (Logická vazba mezi úvodem a závěrem, obsahová vazba mezi kapitolami a dílčími kroky argumentace, validita argumentačních postupů).

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 10
---------------	--------------------

³ Toto hodnocení se může promítnout i do dalších hodnotících kritérií, zejména 2.II.a (Odborná orientace v tématu).

Slovní zdůvodnění

Vychýlení oproti zadání je zřejmé v místech, kde měl být prováděn výzkum. Z několika původně zamýšlených lokalit se nakonec práce týká pouze jedné (Hospic Anežky České v Červeném Kostelci). Toto vychýlení, pokud jsem to nepřehlédl, není v práci nijak vysvětleno, což by bylo vhodné. Je to nicméně vcelku logický a pochopitelný krok a na úroveň bakalářské práce byla výzkumná část v terénu více než dostatečná. Oproti tomu je dobře odůvodněno proč nebyl nakonec osloven nelékařský personál.

II. Výzkumná úroveň práce: Celkem 17 b

a) Odborná orientace v tématu (Prokázaná hloubka znalostí a přehledu ve zkoumaném tématu po stránce faktografie i chápání souvislostí).

Max. bodů: 15

Přiděleno bodů: 13

b) Formulace vlastních závěrů (schopnost předložit relevantní závěry nad rámec kompilace tvrzení převzatých z literatury⁴).

Max. bodů: 5

Přiděleno bodů: 4

Slovní zdůvodnění

Je zřejmé, že autorka se velmi dobře orientuje v prostředí, které zkoumá. Její odborné zázemí, které kloubí religionistiku se zdravotnictvím je nespornou výhodou a obohacením a mezi religionisty jí to dává unikátní postavení. Výše zmiňovaná stručnost či mírná jazyková neobratnost ale bohužel tuto orientaci částečně zastírá. Pokud se zaměřím čistě na religionistické ukotvení práce, je zde několik problémů, které stojí za pozornost. Zejména teoretické a metodologické ukotvení práce by chtělo popsat detailněji, jelikož z daného textu není zcela zřejmé a působí do velké míry spíše intuitivně. Některé nepřilíš samozřejmé výroky by stálo za to lépe odůvodnit nebo podložit dalšími studii. U popisu paliativní a hospicové péče by šlo určitě dodat více statistik a také zmínit postoj pojišťoven. Stejně tak otázka eutanazie je popsána poměrně výsekově a z poměrně úzké perspektivy, kdy za obecný postoj věřících je bráno v podstatě jedno společné vyjádření zástupců abrahámovských náboženství. Určitě by neměl být opomíjen ani názor „nevěřících“, který je často budován v kontrastu k náboženským postojům; stejně tak by bylo vhodné zohlednit otázky legislativní. Je jasné, že v rámci bakalářské práce není možné být vyčerpávající, ale vzít to trochu komplexněji by práci prospělo.

S některými výroky by pak šlo z hlediska religionistiky polemizovat. Je pro mě závažnější např. proč je náboženské *přesvědčení* definováno jako systém který dává důraz na náboženskou praxi a rituály; nebo jak si máme představit „víru v organizovanou religiozitu“. Zajímavý je také důraz, který autorka opakovaně dává na otázku „dohledávání si informací“ (o náboženství) u pacientů (např. str. 30) – zde by se dalo pozastavit nad tím, proč se zdá očekávatelné nějaké „samovzdělávání“ v těchto tématech a zda to není spíše normální stav. Stejně tak by se šlo ještě více zaměřit na problematiku symbolického jazyka a lépe popsat proč jsou některé výroky interpretovány jako náboženské a jiné nikoliv (nebo

⁴ Nevyžadují se nutně originální závěry, které ještě nikdy nikdo nepředložil. Předmětem hodnocení je schopnost samostatné analýzy a syntézy načerpaných znalostí.

ne tak zdůrazňované). V práci je také zřejmé určité předporozumění toho, co by si křesťané měli myslet a co se pak zdá být v rozporu s jejich chováním a výroky (např. str. 52, 57). Tento kontrast by byl velmi vhodný pro další či rozsáhlejší interpretaci, protože je z hlediska religionistiky velmi zajímavý. Autorka se nad tím sice pozastavuje, ale nevěnuje tomu příliš mnoho diskuse. U pacientky CH je pak jako náboženský postoj neustále zdůrazňována zmíněná „aktivizace“ – z textu práce a z přepisu rozhovoru mi ale přijde, že tímto pacienta myslela spíše fyzickou aktivizaci (a přitom dalšího „náboženského“/symbolického jazyka měla ve svých výrocih jednoznačně nejvíce ze všech diskutovaných pacientů). Velmi mě zaujala „piksla“ jako popis smrti – ta by si možná zasloužila další úvahu. Proč je pacient I vyhodnocen celkově jako nevěřící (v grafu 4; i když se s tímto zařazením např. na str. 53 polemizuje), když odpovídá „věřím, částečně, moc ne“ a když si přeje faráře ze své církve. Celkově rozhovory s pacienty ukazují především na výraznou fluiditu tohoto označení i sebepojetí a mohly by být také využity k dalším interpretacím a diskusím relevantním pro téma práce. Nakročeno je např. v závěru (str. 63), kde si autorka klade otázku, jak je možné že někteří deklarativně „nevěřící“ jsou přesvědčeni o existenci posmrtného života – ale dále tuto otázku nerozvíjí. Na str. 56 by se dalo polemizovat s otázkou, zda smíření se smrtí musí souviset s jasnou představou toho, co bude po smrti. Zmíněn je také kontrast toho, jak na sebe pohlížení farářů a jak na ně pohlížejí pacienti – ale toto téma není dále nijak interpretováno (a zároveň mi ten kontrast nepřijde až tak silný, jak je vyřčen – str. 61).

Všechny tyto výtky (a další nenapsané) trochu snižují celkový dojem z práce. Právě nedotažení závěrů nebo opomenutí některých perspektiv bohužel trochu umenšuje přínos práce, která má celkově velmi dobrý potenciál.

Zvláštní kategorie, za níž lze získat doplňující body nad rámec základní škály:

Prínos a perspektivnost práce: max. 10 b

Práce formuluje originální vědecké závěry, které se od bakalářské práce běžně neočekávají, a které jsou využitelné v dalším bádání.

Max. bodů: 10	Přiděleno bodů: 4
---------------	-------------------

Slovní zdůvodnění

I přes různé výtky, které jsem zde napsal je dle mého názoru práce přínosná a zajímavá a četl jsem ji se zájmem. Autorka sama několikrát zmiňuje další možnosti bádání. Na bakalářské úrovni religionistiky je zajisté nadstandardní provádět takovýto výzkum v terénu. Výzkum tak přináší specifická a nová data, nikoliv jen přepisování známého a autorka využívá svého odborného rozkročení. Téma je navíc společensky relevantní. Velmi oceňuji přínos práce, ačkoliv se nemohu ubránit dojmu, že ze získaných materiálů by toho šlo vytěžit více a interpretovat komplexněji. Byl bych velice rád, pokud by autorka ve výzkumu pokračovala a navázala na něj. Místy i autorka sama již uvažuje nad tím, co by bylo třeba změnit v rozhovorech s pacienty tak, aby bylo možné získat relevantnější data a je zde tedy zřejmá reflexe, která může budoucímu bádání pomoci.

Bodová škála: 90 b

Výslednou navrženou známku zvýrazněte tučně.

A 100–95

B 94–82

C 81–67

D 66–56

E 55–50

F 49-0

Datum

Podpis hodnotitele